

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Defensio Abbatiae Imperialis S. Maximini

Zyllesius, Nicolaus

Treveris, 1638

Sectio Octava. An Abbas, & subditi Maximiniani Archiepiscopus
Iuramentum subiectionis præstiterint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14268

declarârunt Abbatiam S. Maximini Cæsari soli & S. Sedi Apostolicæ immediate subiectam, eamque pro tali semper habuerunt.

SECTIO OCTAVA.

An Abbas, & subditi Maximiniani Archiepiscopi Iuramentum subiectionis præstiterint.

Imperatores, dicit auctor libelli, vigore capitulationis Cæsareæ iuramento solemnè confirmatæ, teneri ad manutentionem Regalium Archiepiscopis confirmatorum; Abbates verò omnes S. Maximini, vnâ cum subditis subiectionem Archiepiscopis tanquam Dominis territorij & ordinarijs suis præstitis iuramentis contestatos; quæ iuramenta dicit exhiberi sub lit. H. n. 1. & 2. *Vnde minatur, quod neque modernus Archiepiscopus (cuius verba sunt) nec eius Successores, sano consilio vsi, vi iuramentorum vnquam contra dictas sententias, & res iudicatas iuraque Ecclesie siue in quocunque tandem iudicio decerni passuri, aut præterse decretum admissuri sint; imo quod modernus Archiepiscopus sententijs in aula Cæsareâ à Monachis per falsa narrata (vt dicit) expressè iuratis, sese iure opposuit & contradixit, ac in posterum, si opus fuerit in hoc, alijsque quibusuis iudicijs opponet ac contradicet, nec magis Ecclesiasticam quam secularem exemptionem illis concedet.* Hæc animosus ille Scriptor à n. 26. vsque ad 31.

Primum, quod de Cæsareæ capitulationis iuramento est, responsione dignum non puto, notorium enim est Cæsarem teneri ius dicere, S. Roman. Imperium eiusque Status ac Membra conseruare, Iura, feuda & Regalia eorundem Statuum ac Imperij membrorum tueri. Ad quid ergo imprudens scriptor, Capitulationis Cæsareæ iuramentum in scenam producis? Nunquid omnes sciunt illius vim non ad suprema tantum, sed ad infima quoque Imperij membra ac status extendi?

Secundum verò, quod de iuramentis Abbatis & subditorum subiungis, examine eget.

S. I. Quale Iuramentum Abbates Sancti Maximini præstare soleant.

ABBAS S. Maximini Imperatoris ac S. Rom. Imperij Vasallus, cum ab illo feuda Regaliaq; recipiat, etiam eidem fidelitatem iurat, idque semper & ab omni memoria ita factum est.

Neque verò per Commissionem inuestiendi, Archiepiscopis ab Imperatore Maximiliano Primo datam, ratio antiqua vel inuestituræ, vel feudorum, vel iuramenti quoad hoc punctum mutata fuit; cum semper æquè illa ab Imperio & Imperatore accepta, hoc verò eidem Imperatori & Imperio ab Abbate præstitum fuerit.

Neque enim huic inuestiendi negotio Archiepiscopus interuenit aliter, quàm vt Commissarius & Procurator Cæsaris, cuius nomine vice ac Mandato inuestit ac Iuramentum admittit.

Probatur id ex ipsa Iuramenti formula, quam mox subiungam. Et ex alia tum sub Num. 52. tum in instrumento inuestituræ ipsiusmet Ioannis Iffenburgici

Archiepiscopi Abbatis Commendatarij inserta sub Num. 57. Ex qua Abbatem iurare fidelitatem Imperatori & Imperio, non autem Archiepiscopo clarius est, quam vt explicatione indigeat.

S. II. Quale sit illud Iuramentum quod Auctor libelli exhibet.

Nihilominus exhibetur in libello sub lit. H. n. i. Iuramentum, quod Abbas S. Maximini dicitur præstare, sed illud omnino corruptum, falsificatum & à supradicta præscripta formula multum alteratum; quod vt melius percipiat Lector, visum est hic subijcere vtrumque.

Formula Iuramenti, quod Abbates S. Maximini in Regalium & feudorum Inuestitura post Maximilianum I. Diploma præstant.

Ego N. Abbas S. Maximini promitto ac Iuro Reuerendissimo, Illustrissimo Principi, gratiosissimo meo Domino Treuirensi, nomine & ex parte, & ex mandato Serenissimi, Potentissimi Principis ac Domini D. N. Romanorum Imperatoris Clementissimi mei Domini, quod Cæsaræ illius Maiestati, illiusque Clementiæ Successoribus Romanorum Regibus & Imperatoribus ac sacro Imperio velim esse fidelis & addictus, præmonere eorum damna, consilia celare, meliora procurare, neque vnquam Consilio aut facto interesse, quod eorum Maiestati in suis personis, honoribus & dignitatibus nocere possit, omniaque ea facere, quæ mei antecessores sacro Imperio debuerunt, & obligati fuerunt. Sic me Deus adiuuet & Sancti.

Formula exhibitæ ab Auctore libelli sub lit. H. n. i.

Ego N. Abbas Monasterij S. Maximini extra & prope mœnia Ciuitatis Treuirensis, Notum facio vniuersis, quod Reuerendissimo in Christo Patri ac Domino, Dño N. Archiepiscopo Treuirensi, ac Principi Electori, infra scriptum fidelitatis, subiectionis & obedientiæ præstiti Iuramentum, sub hac, quæ sequitur forma: Ego N. Abbas Monasterij S. Maximini extra & prope mœnia Ciuitatis Treuirensis promitto, spondeo, & Iuro, me, ex nunc in antea, fore fidelem & obedientem Sacro Rom. Imperio & Reuerendissimo in Christo Patri Illustrissimoque Principi ac Domino, Dño N. Archiepiscopo Treuirensi, Sacri Rom. Imperij, per Galliam & Regnum Arelatense, Archicancellario & Principi Electori, Dño meo gratiosissimo, Imperiali & Regia autoritate & nomine, iuxta tenorem litterarum, suisque Successoribus, canonicè intrantibus, Iura sua & suæ Diocesis, quoad potero defendam, neque quod in me est, lædi patiar, non dabo consilium vel consilio interero, cuius occasione dictus Dñs Archiepiscopus, vel sui Successores, periculum corporis, honoris, læsionem membrorum suæ ditionis, vel subditorum patiat, sed si id ab alijs tentatum resciero, pandam illi suisque Successoribus fideliter; Regalia, temporalitates, feuda, & quæcunque Monasterij mei Iura fideliter conseruabo & manutenebo deperdita pro posse recuperabo: sic me Deus adiuuet: Ita Iuro ad hæc sancta Dei Euangelia. In cuius rei testimonium, Sigillum meum præsentibus est appressum: Data N. die &c. mensis &c. Anno Domini &c.

Vti hætenus omnibus retro temporibus ab Imperatore, Sacroque Imperio feuda, Regaliaque receperunt tenueruntque Abbates S. Maximini, ita & posteaquam ab Archiepiscopo, tanquam Commissario & Imperatores Procura-

tore inuestiti fuerunt, prius illud Iuramentum sub prima illa forma, continuatis actibus præstiterunt, vt Num. 57. & alijs anterioribus inuestituris, probatur NN. notatis.

Vnde ergo proreperit illa libello inserta Iuramenti formula, quis eius auctor, quis fabricator fuit? quis credat quemquam tam temerarium reperiri, qui inspectante Imperio Romano audeat Iuramenta Vasallorum Imperij corrumpere, inuertere, in suum commodum transmutare? loco Imperatoris seipsum, loco Imperij ditionem suam substituere? Et hoc quidem iam libro edito palam ostentare?

Quod si quempiam Abbatum (quorum simplicitas nota est) dicas, nescio quibus artibus plectum tale aliquod Iuramentum admisisse, is non tam suam Ignorantiam, quam eorum crimen, à quibus vi, vel fraude in talem aberrationem fuit inductus, orbi comprobauit.

S. III. Quale item Iuramentum soleant subditi Maximiniani Archiepiscopo præstare.

Pincipio, pro huius quæstionis clariore intelligentiâ, sciendum est antiquam omnino fœderationem esse inter subditos Treuirenses, Maximinianos & Prumienses, ad hunc finem communi eorum consensu & deliberatâ voluntate initam & institutam, vt finitimi illi populi mutuo se aduersus grassatores aut militares irruptiones, adunatis viribus & armis validius tutari possint.

Fœdus illud Hersauia nuncupatur, quasi *Herrschaw* id est, exercitus delectus vel lustratio: & non modo inter prædictos populos, sed alios quoque reperitur. Ita enim fœderati sunt Grimbergenfes, Schwartzenburgenses & Dagtulienses, è quibus hi postremi immediatè Rom. Imperio subsunt, reliqui Electori Treuirensi.

A fœdere illo Hersauico, quod est inter Maximinianos, Treuirenses & Prumienses, etiam districtus, in quo degunt prædicti populi, dictus est Hersauia inferior: Et quia expediebat fœderis illius esse aliquod caput, illa præ eminentia communi consensu delata est tanquam dignissimo, Archiepiscopo & Electori Treuirensi: Huic ergo tanquam fœderis istius defensionalis Duci & capiti dumtaxat, non autem tanquam Principi aut Domino Territorij, ab omni memoria ab Hersauia populis præstitum est Iuramentum, ad finem fœderis tantum: non autem ad vllam subiectionem Iurisdictionalem directum. Hæc patent ex instrumento sub Num. 81.

Neque Archiepiscopi Treuirenses illud aliter vnquam admiserunt, nec subditi alia mente præstiterunt. Sed nec Iurisdictionem in Hersauia populos eo nomine potuerunt sibi attribuere aut acquirere, cum actus illi merè voluntarij, ex societate & fœderatione vicinorum consensu inchoata, procedentes; Iurisdictionis aut Dominij Territorialis Ius non inferant.

Illud quidem comperio, Anno MCLXVI. quendam Archiepiscopi Treuirensis Officiatum, in communi Hersauia conuentu, mandatum præsumum de non vendendo vel emendo, in Ciuitate Treuirensi publicasse; cui Maximiniani subditi, velut à sine & legibus Hersauia fœderis exorbitanti, nunquam voluerunt parere; sed & parere sub pœna corporali vetiti sunt à Petro Abbate Sancti Maximini.

Atque ita vsque in hodiernum diem Monasterii Sancti Maximini subditi, se intra limires fœderis Hersauici semper continuerunt, nec aliter Archiepiscopo Treuirensi iurârunt aut obtemperârunt.

Vnde,

Vnde, cum anno MDCXXIII. D. Archiepiscopo moderno, Philippo Christophoro, regimen Archidiecepsis auspicante, de more à populis Hersfauix iuramentum exigeretur, tametsi ob litem de statu Monasterij, quæ in aula Cæsarea pendebat, nihil posset præiudicii creati, quomodocunque subditi iurarent, prospicere tamen volumus ac omnem occasionem ac prætextum præscindere. Itaque subditos nostros ad Iuramentum illud præstandum conuenire vetuimus, quod quidem ita factum, uti & alia quæ hinc commemoro, securè possum asserere, quia omnibus interfui, & mandata subditis denunciaui.

Eâ re intellectâ, misit D. Archiepiscopus Cancellarium suum ad D. Abbatē, adductisque variis considerationibus petiit, ut saltem iuberet vel permitteret subditos suos cum cæteris Hersfauix populis, more antiquo comparere, ne fortè ob eorum absentiam alii turbarentur, & eorum exemplo se ab eodem officio subducerent.

Re, tum apud Nos, tum Luxemburgi ponderata, visum est ad omnem controuersiam & perturbationem euitandam, conferre mutuò, & cum D. Archiepiscopo eiusque ministris communi consensu statuere, quid æquum bonumque factu foret.

Iuncti igitur fuimus; ex Archiepiscopi quidem parte D. Decanus Metropolitanus & Cancellarius, ex nostra D. Præses Consilij Luxemburgensis, cui ego adiunctus fui.

Documentis, Iuribus, omnibusque hinc inde allegatis, visis, auditis & consideratis communi consilio & consensu resolutum fuit, subditi Maximiniani conuenirent cum cæteris fœderatis, iuramentum de more præstarent, sed non ut subditi territoriales, neque iuramentum subiectionis, sed ut Hersfauix fœderati *Heerschawen Leuth*, veteri & consueto more, iuramentum tantum Hersfauix.

Cum hac igitur resolutione à Conferentia recessum est, subditos nostros ad Conuentum Hersfauix dicta die comparere iussimus, iuramentum Hersfauix duntaxat pro antiqua consuetudine præstare, nullam verò subiectionem aut territorialem obedientiam promittere vel admittere. Cui mandato iidem etiam accuratè obsequuti sunt, & cum ad subiectionis iuramentum edendum sollicitarentur, palam dixerunt, se aliud non præstituros, nec intendere præstare iuramentum, quàm Hersfauix, recepto ab antiquis temporibus more, nec aliter quoque fecerunt.

Ita actio illa peracta est, sed alia omnia in Archiepiscopi tabulas relata sunt, uti nunc ex libello isto patet.

Id sanè nobis pridem suboluit, & cum ex non obscuris indicijs colligeremus, ita ut euenit, in tabulas relatum, D. Abbas modernus, Prior & Conuentus S. Maximini per mandatarium suum solemniter protestati sunt, prout in protestationis illius instrumento anno MDCXXVI. confecto videre est sub N. 82. in quo lector suis coloribus optimè depictam & expressam videre poterit.

Ex quibus omnibus agnosceret iam, quisquis æquitatem & fidem amat, quàm indignis modis Iuri nostro insidiatum eo tempore fuerit, & qua fide Scriptor libelli in exhibita illa Iuramenti forma, sub lit. H. numer. 2. inseruerit hæc verba: *Prator in Regiola proposuit se nomine Monasterij S. Maximini eiusque subditorum comparere & sue Eminentie paratum, subiectionem & fidelitatem pro recepta antiqua consuetudine humillimè præstare.* Cui quidem pratoris orationis ipsammet suâ Eminentiam respondisse, dicit, se in quantum Pro, acceptare quod nomine &c.

In quo sanè præter decorum, tantum Principem ut forensem aliquem litigatorem loquentem Scriptor inducit, tricisque nescio quibus Causidicorum

illum vrentem & simplicem rusticum in verbis tuis captantem. Et quidem pessimo hoc consilio & causæ suæ perquam noxio agit; si enim Eminentissimus dixit, acceptari dicta illa *in quantum Pro*, nonne fatetur dicta aliqua fuisse non Pro, sed Contra ipsum, atque adeo totum quod ibi dicebatur non fuisse pro Archiepiscopo? Ita iusto Dei iudicio euenit, vt dum fraudem palliare cupit, eam quàm maximè prodat. Potens enim est veritas & veluti ignis, qui quò magis concluditur, eo maiore vi & fragore erumpit.

Sed & aliâ ratione seipsum eruentat & conficit ipse scriptor. Probare intendit à tempore Alberonis Archiepiscopi, hoc est ab Anno MCL. circiter subditos Maximinianos subiectionem & obedientiam Electori Treuirensi, tanquam Domino Territoriali iurâsse, & vt hoc prober, profert vnicum actum Iuramenti, quod Anno MDCXXIII. præstitum dicit. Nonne per hoc satis fatetur antedictum annum, quo lis in consilio aulico Cæsareo agebatur, nihil vnquam tale gestum fuisse?

Sed hæc quidem magis ad veritatis testimonium, quàm Iuris nostri defensionem ita referre volui: nam cum eo anno, quo hæc gerebantur MDCXXIII. apud Aulicum Cæsareum Tribunal causâ & lis super Monasterij Iure agitur, vt dixi, clarum est per eiusmodi actus nihil iuris potuisse Archiepiscopo acquiri.

SECTIO NONA.

De lite in Camera Spirensi Anno MDXLIX. inchoata.

A Tempore Alberonis transfuit libelli Auctor ad annum vsque MDCIX. ac tot intermedijs sæculis, dicit eiusdem Alberonis Successores in quietâ possessione & plenario exercitio Iurium territorialium & Electoralium permanisse, Abbates verò & subditos S. Maximini omnia subditorum munia, atque omnes & singulos Iurisdictionis Territorialis actus, quos enumerat, paratè & officiosè subiuisse, donec tempore Caroli V. Cæsaris anno MDXLVIII. Cæsareus Procurator fiscalis contra Ioannem Ludouicum Archiepiscopum actionem in Camera Spirensi intentârît, in qua actorem dicit conclusiones libelli sui eò direxisse, vt Iudices Camerales decernerent Abbatem S. Maximini esse statum ac membrum Imperij immediatum, eaque propter teneri soluere Imperio contributiones, vel casu quo Elector Treuirensis in Exemptione Abbatia aliquid Iuris prætenderet aut haberet, ipsum pro eadem ad prædictas contributiones Imperio exoluendas obligatum esse. Et marginalis glossator addit, quod Cæsareus fiscalis tentârît per hanc actionem Monasterium à sæculari Iurisdictione Archiepiscopi eximere.

In textu verò libelli Scriptor dicit ab Abbatibus procuratores in hac lite siue processu constitutos, eosdè se pro subditis Archiepiscopi propria Iudiciali confessione agnouisse; octodecim annis processum ventilatum, omnes probationes ab vtraque parte productas & consideratas, idque probare per exhibitionem voti Cameralis intendit, quod est in libello sub lit. I. cui addit sententiam insectam sub K. atque hæc fere à n. 31. vsque ad 36. persequitur.

Qua in narratione cum plurima aperte falsâ continentur, ante omnia bona fide totiusque rei gestæ seriem & litis istius occasionem & progressum referam,